

ACC. N:R. M. 8890:1-5

Landskap: Skåne Upptecknat av: Inga Osterman-Tillström
Härad: Skytts Adress: Ångagården, Tutaryd
Socken: Skanörs stad Berättat av: Byggnästare Magnus Persson
Uppteckningsår: 1942 Född år 1880 i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nattvåktarna. s. 1.
Skanörs bebyggelse. s. 2.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 8890 :/.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nattvaktarna:

Nattvaktaren Jenas Bengtsson var en stillsam och snäll man och Hans Lise tyckte därför att han skulle skänta med honom. Vid midnattstimmorna kläddes han sig därför i ett vitt lakan, gick emot Jenas i en trång gränd och sade: - Jag är ängelen Gabriel.

Jenas behöll emellertid sitt lugn: - Vik häsen, svarade han och då ängelen inte genast följde uppmaningen, grep han till sin bastanta käpp varför ängelen fann för gott att krypa ur lakanet och springande fly för sin förföljare.

I den gamla klockaregården, vilken låg där nu en del av kyrkogården mot to@get är, och där folkskollärare Kjellbergs bette fanns en vaktkur, där nattvaktarna kunde söka skydd mot regn och blåst.

ACC. N:R. M. 8890: 2.

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skarörs bebyggelse:

Före den stora branden 1885 var så gott som samtliga hus i Skarör s. k. klisehus under halmtak. Jag har rivit några sådana hus från denna tid, och då sett hur de var byggda.

Husen vilade på stora stenar en under/varje korsvirkesbåge och oftast var detta enda grunden. Till korsvirket hade använts eke- eller furuträ, oftare det förra. Detta trä var i regel gammalt skeppstimmer,

som bärgats vid kusten från strandade fartyg. Korsvirket *hade 12-14 tunn*
bjälkhuvidens stam *2 à 3 tunn*
väggen. Mellan korsvirket stode pilekäpparna tätt och mellan dem hade halva flätats. Vad man vidare lade märke till angående dessa hus var att de i allmänhet hade ytterdörr mitt på huset åt gatsidan, att golvet i köket var belagt med kullersten, att det fanns öppen spis och bakugn och att skafferiet oftast var stort som ett rum.

Efter branden 1885 byggdes husen upp på nytt men denna gång med tegel. Särskilt var det tegel från det danska tegelbruket på Ven som användes. Danskt tegel kallades det, och stenarna var bara 9 tum långa. Emellertid användes också råtegel, i de bättre byggena enbart till in-

ACC. N:R¹ M. 8890:3.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

nerväggar och uthus, i andra även till ytterväggar. Leran till setta
tors från Hammar, från de gamla husens väggar och från havet ute
vid Höll. Stenen till grunderna togs också från havet. Henrik Hansson,
gift med Johanna Möller, låg den tiden ute på isen vid Höll och spräng-
de sten med krut.

Tillverkningen av råtegel var enkel men fordrade ett visst hantlag.
De blivande husbyggarna använde sig av en träform avsedd för två sten-
ar. Denna låsa utan botten, men med två stadiga handtag stod på ett
bord eller en bräda medan leran slogs i och klappades jämn med en
pinne. Med ett särskilt tag flyttades låsan från bordet till marken,
och tegelstenarna lades där på kant att torka. Kvinnorna hjälpte till
genom att skölja tegelformarna i vattenbaljor. Att göra råtegel kal-
lades att "stryka sten". En del använde också lera till fogning, men
kalk var här annars bindemedlet.

De nya husen fick ofta ingången på gaveln, ibland på baksidan i
stället för åt gatan. Det enda slags källare som grävdes var en mindre
matkällare, vanligen under köket. Grunden gjordes av gråsten. En del

ACC. N:R. M. 8890: 4.

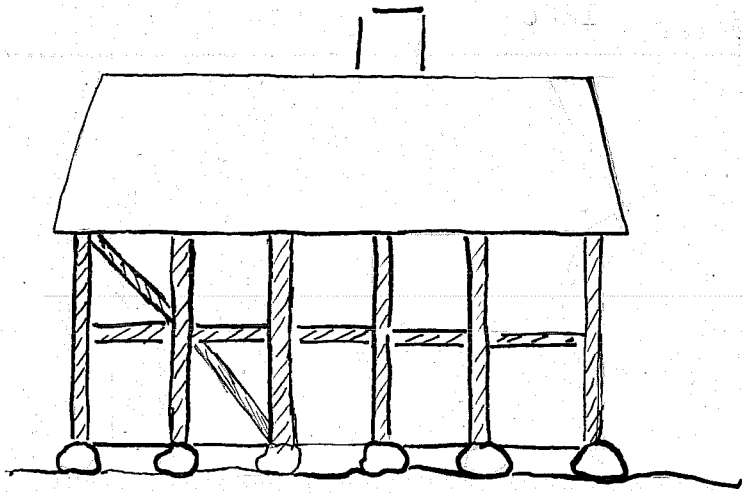
4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

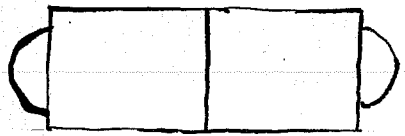
sänkte gråstensruuden under jorden och byggde sedan tegeln direkt på marken med påfölje att tegeln fölls itu. Överhuvudtaget är flertalet av de 1885 uppförda husen dåligt byggda, främst på grund av att det var mindre yrkeskunnigt folk som efter branden strömmade hit och började bygga. Inget av de nyuppförda husen fick kalmtak- papptak hette det nya taktäckningsmedlet.

ACC. N:R M. 8890:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Huset vilde på stora stammar
under enge kornskorvige.

7 en kist eller ett bälte som med två
handtag formades rättegnet.